

pišem, saj so bile tudi pri nas veselice. Omenjam le zato, da poudarim čudno dejstvo, ki je pri nas zelo redko. Veselica se je namreč izvršila popolnoma mirno brez vsakega kra-

vala, kar se pri nas ne dogaja vedno. Nekaj podobnega so poročali tudi iz drugih krajev. Se pač vidi, da so slabi časi, vsled tega je tudi manj veselja in mladostne razposajenosti.

DRUŠTVENE VESTI

DEJAVNA VERA.

Jezernik Baltazar, kmet v Št. Ilju pri Velenju.

Dvajseto stoletje prinaša človeštvu nebroj življenjskih težav in stisk. V nekaterih razdobjih nastopajo takšni pojavi silneje in usodnejše, saj tudi bolezen vrši najrajše svoje razkrojevalno delo, ako je organizem oslabil ter nima dovolj odporne sile. Zavedati pa se moramo katoličani, kje je izvor temu. Razlog je v odpadu od Boga, mesto katerega so postavili malika: človeka in pa narod. V obeh je utelešen človeški napuh, ki se dviga zoper Boga in njegovo cerkev. Težke čase je preživljala katoliška cerkev za časa katakomb, hoteli so jo, kakor nekateri danes, popolnoma uničiti, nauk Gospodov izbrisati. Pa so se varali v svojih nakanah in upih. Prapor naše vere je razvit po zemeljskem površju. Križ, zastava našega upanja, znamenje našega rešenja in vstajenja, je zasajen na zemeljski obli. To še ne zadostuje. Kristusova beseda mora biti povsod merodajna, drugače na svetu ne bo boljše. Pred 1900 leti je Kristus Pilatu izjavil: »Zato sem rojen in sem zato prišel na svet, da dajem pričevanje resnici! Tudi mi moramo dati pričevanje resnici! Krščansko načelo moramo izvajati na vseh področjih življenja, zasebnega in javnega. To je dejavna vera, ali kakor ji danes rekajo: katoliška akcija. Sodelujmo z duhovniki, ki so najboljši sinovi cerkve in naroda. Opора bodimo našim duhovnikom pri njihovem naporem verskem in domoljubnem delu. Povsod in vsigdar zvesti, vztrajni sodelavci, zavedajoč se besed Učenikovih: »Kdor vas zaničuje, mene zaničuje!« Ne hodimo skozi življenje z zavezanimi očmi ali s krinko pred obrazom! S tem samo pomagamo verskim nasprotnikom, da delajo postojanke med nami.

Naša katoliška akcija naj se opre na naša krščanska društva in tudi na dobre krščanske posameznike, zlasti na fante in dekleta. Je dovolj dela povsod, danes več ko kedaj poprej! Je pa tudi še dovolj moči. Ne podcenjujmo svojih moči, vsepovsod imejmo na vidiku naš končni cilj: prenovljenje našega javnega življenja v Kristusu in njegovi resnici. Točke našega delovnega programa so predvsem: verska vzgoja mladine, krščansko časopisje in dejavna ljubezen do bližnjega.

*

Odrom na deželi! V nekem kraju se je vršila igra. Čas in kraj poljubno. »Pa so ga liški polomili«, so potem govorili gledalci. Pokazati hočem na vzroke, ki vodijo do neuspeha in do koraka nazaj, mesto naprej. Vse je odvisno od režiserja in od vaj. Disciplina je pa vez in sila, ki vlada pri vajah, in pa samovzgoja. Vaja je napovedana za pol 8. uro; prvi pride ob osmih, zadnji, ki je režiser, ob pol devetih. Nato pol ure kramlajo, prečitajo pol igre in resnega dela je konec. Za tem se dva vozita s kolesi po širni dvoran, na odru trenirajo rokoborbo, po kotih se čeblija... Na pragu dvorane sloni in »se kuja« igralka; gospodična, ki je »iz usmiljenja« vzela glavno vlogo (druga je tako nobena ne bi izvedla), pa se ji je režiser zameril, ker ji je v neki kretnjici popravil. Sicer pa gospodična zna le glavne vloge igrati, pa še kako simpatična je na odru: rdečih lic, črnih oči, pisana ruta, zavezana nazaj, najfinejša obleka, svilene nogavice in svetle lakaste čevljičke... Prav kakor pravi narodna pesem: »Črno gleda, drobno gre, tista bo za me...« Njen soigralec mora biti seveda tisti, ki si ga ona izbere. Jasno je, da že ta pojav vsebinsko igre zamegli, tudi druge vloge stopijo nehote v ozadje. Če se pa to vse sklada z vsebino igre, ali je oseba za vlogo sploh »rojena«, se nihče ne vpraša. Vsi imajo mirno vest. Delajo pa moralno krivico, ker potvarjajo resnico in zmalikujejo življenje. To vse je seve pretirano, toda koliko, bo vsak sam po svojih

razmerah točno določil in se morebiti tudi poboljšal. — Jaz.

Remšnik. Izobraževalno društvo vprizori 2 igri na Jurjevo nedeljo dne 22. aprila letos. Vabimo na izlet in na prireditev vse bližnje in daljne sosede! Hudi časi ovirajo marsikaj, a kar le moremo, storimo vsi. Mladina pridi na naš prijazni Remšnik in uživaj tu par uric poštenega razvedrila, da boš pozabila na težo sedanjih časov.

Sv. Bolkank v Slov. goricah. Katoliško prosvetno društvo je imelo na belo nedeljo lepo uspelo prireditev. Čisti dobiček je namenjen za nabavo novih knjig cerkveni knjižnici. Društvo se lepo razvija.

Negova. V nedeljo dne 6. maja t. l. ponovi dekliški odsek Katoliškega prosvetnega društva v Negovi krasno igro »Dve mater«, predigro, petje s spremljevanjem harmonija, kar vodi z vso skrbjo naš Mirko, organist. Vsa čast gre tudi dekletom, da so toliko noči žrtvovale za vaje, da se je to moglo prirediti. Dobro delate, kar pričajo množice ljudstva z vso zadovoljnostjo. Le vstrajajte in ne omagujte, vrlemu odboru pa želimo veliko sreče in uspeha za bodoče delovanje. Bog živi!

Velika Nedelja. Omeniti moramo lepo prosvetno delo naših fantov in deklet pod vodstvom našega vrlega učitelja g. Kotnika. Vprizorili so nam več iger, posebno pa je uspela igra »Legionarji«, ki so jo priredili na velikonočni pondeljek. Sedaj pripravljajo drugo. Le tako naprej po poti izobrazbe!

Št. Andraž pri Velenju. Ponovno vabimo domačine in sosede, da nas v nedeljo dne 22. t. m. posetijo v našem Društvenem domu, kjer priredi Katoliško prosvetno društvo žaloigro v osmih dejanjih »Prokleta«. Snov igre je tako pretresljiva, da bo vsakega do solz ganila. Ker bo predstava dolgo trajala, se prične točno ob treh popoldne; zato prosimo točne udeležbe. Med odmori bo igral domači tamburaški zbor. Vstopnina znaša: sedeži 5 Din, stojišča 3 Din, za deco 2 Din. Torej dne 22. aprila na veselo svidenje v Društvenem domu!

Št. Ilj pri Velenju. Tukašnji gasilci priredijo v nedeljo dne 22. aprila v prostorih osnovne šole Finžgarjevo tridejanko »Razvaline življenja«. Začetek ob treh popoldne. Prijatelji lepe igre vljudno vabljeni!

Odtrgana skala povzročila izredno nesrečo.

Na Norveškem v Tafiordu se je zrušila sirna skalnata stena v morje. Morje se je vsled prileta skale dvignilo, pljusnilo na suho in povzročilo po beležkah tamošnjega duhovnika naslednjo nesrečo: Okoli 3. ure zjutraj se je v vaseh okoli Tafiorde začelo silno bobnenje, nato pa so prvič prešli veliki valovi v zaliv. Pa njihova sila še ni bila največja in niso nikjer povzročili večje škode. Tudi drugi val še ni bil nevaren, toda takoj za njim je prišel tretji in najmočnejši, ki je z ogromno silo pljusnil do 7

Januš Golec:

15. nadaljevanje.

KRUCI

Ljudska povest po zgodovinskih virih.

Treba še pribiti, da so upepelili Kruci po Ljutomerskih goricah 160 vinskih hramov, kleti ter prešnic.

Mnogo ljutomerskih tržanov, Ormožancev, Velikonedelčanov in Središčanov se je zateklo v Ptuj, Maribor in Ruše. V Rušah so bivali precej časa kot begunci: ormoški župnik, velikonedeljski nadžupnik Maksimilijan Krajner in miklavški kaplan Jakob Kopriunšek.

V Ptuj so se silno bali Krucev, vendar ti niso udarili na močno utrjeno ter zavarovano mesto. Strah pred Kruci je tako premajal nekatere Ptujčane, da je bilo ob vesti: Kruci so v Ormožu! v Ptuj so vse na nogah in je uteklo mnogo meščanov v Maribor. Očetje minoriti so odpremili svojega na smrt bolanega gvardijana Gašparja Dietlna v vsej naglici iz ptujskega samostana na »Hamre« pri Monsbergu, kjer je umrl še isti dan po prepeljavi.

Bodi dovolj o grozodejstvih Krucev! Iz omenjenih najstrašnejših zločinov bo razumel čitatelj srditost muropoljske obrambe in maščevanja nad Kruci.

II

Čudno se bo zdelo čitateljem, ki so preleteli prvo poglavje kručevskih grozot, da se ne omenja nikjer med opustošenimi naselji Veržej. Ta je bil vendar Krucem najbližji in bil takorekoč obkoljen od sovražnih taborov. Veržejski s svojim staropreizkušenim stotnikom Karlom so vohali že precej pred usodepolnim vpadom, kaj bo doletelo prej ali slej Mursko polje. V očigled madžarski opasnosti so si utrdili svoje gnezdo in ga preskrbeli z živežem ter strelivom za slučaj oblege. Veržejski strelci so bili prvotno trdega mnenja, da bo pritisnil prvi naval na nje, saj na nje edine so lahko kuhali Kruci srd ter maščevalnost.

Ko je bil enkrat zavarovan Veržej, preskrbljen in pripravljen za napad, je mislil dobri Ropoša tudi na sosede. Kakor potujoč pridigar je hodil od vasi do vasi in oznanjal prihod sovraga z onstran Mure, ki bo tokrat prifrčal in se spustil na bogato Mursko polje kakor krdela požrešnih koblic.

oče Blaž Kotnik. Nenadno ga je Bog poklical nekaj nad 60 let starega v rajsko spomlad. — Naši sadjarji se pridno gibljejo in skušajo prepričati raznim zajedavcem cvetja in sadja njihovo kvarno delo. Na belo nedeljo nam je praktično pokazal g. Turnšek iz Celja, kako je treba uporabljati garkon. Našli smo v listih naših sadovnjakov obilo škodljivega mrčesa. Pred kratkim je bilo čitati v časopisju o nekakšni podpori za uničevanje mrčesa. Sedaj je stvar utihnila. Morda je mrčes uničil podporo.

Pameče pri Slovenjgradcu. Likvidirane so bivše občine Vrhe, Sele, Št. Janž in Pameče, in ustanovljena je nova občina Pameče, kateri načeluje g. ing. Vrhnjak Vinko, inteligent in kmetovalec, pristno slovenske in krščanske izsli. Pred meseci si je v svoj dom privedel novo gospodinjstvo v osebi naše vzorne učiteljice Marice Ferenčakove, neumorne prosvetne delavke. Želimo jima stotisoč sreč! — Tukajšnji gasilci se pridno gibljejo. Pripravljajo »Miklovo Zlato«, kjer nastopi nad 40 igralcev. — V pustnem času ni nobena naših deklet imela sreče stopiti v zakonski stan. Sedaj bo gđ. Uršej Veronika, po domače Sp. Kavdekova, imela prva pogum stopiti na novo pot življenja ob strani bivšega dolgoletnega cerkvenega ključarja na Kronske gori. Obilo sreče!

Iz laškega okraja. Zadnjič sem poročal, da je proračun okrajnega cestnega odbora povišan od 15 na 43% za prihodnje proračunsko leto. Na seji okrajnega cestnega odbora, ki se je vršila dne 30. marca, se je proračun znižal in seveda tudi doklade od prej predvidenih 43 na 25%, kar pa je seveda v primeri z lanskim še vedno povišanje, čeprav manjše, kakor je bilo prvotno namenjeno. Zakon daje davkoplačevalcem pravico, da v določenem roku, ko je proračun razpoložen davkoplačevalcem na vpogled, zoper istega ali pa samo zoper posamezne postavke ugovarjajo in stavijo svoje pripombe. V jeseni, ko prejmemo od davčne uprave položnice, ne pomagamo nič, ako kdo robanti zoper prevelike davke; treba je pravočasno in pravilno ugovarjati. Kakor za cestne doklade, velja isto tudi za občinske doklade. Tudi pri občinskih proračunih smejo davkoplačevalci ugovarjati in staviti pripombe; seveda je po novem zakonu rok za to precej kratek, samo pet dni po razgrnitvi pro-

računa. V cestnem proračunu je večja postavka za preložitve ceste Mišji dol — Rimske toplice, kakor tudi za mostove na isti cesti, nadalje gradnja mostu na cesti Sv. Marjeta — Hrastnik, razširitev ceste Celje — Laško, postavitev ceste v Trbovljah. Gotovo je v okraju še mnogo javnih del potrebnih, ako bi bilo denarja.

Krško ob Savi. V nedeljo dne 22. aprila, ko ebhajamo vnanje praznovanje praznika varstva sv. Jožefa, je v cerkvi sv. Jožefa na Trški gori običajna vsakoletna služba božja in sicer ob 11. uri dopoldne.

Bučje. Poročila sta se dne 8. aprila t. l. vrl mladenič Franc Smodila, posestnik na Vranski gorci, in Marija Sinkovič, članica tukajšnje dekliške Marijine družbe. Obilo sreče!

Splošna brezposelnost

je znatno pomnožila vrste onih temnih prikazni, ki jim nič ni sveto ter z vplomi in tatvinami prinašajo strah in siromaštvo. Pomisli, če nimaš morda stvari, ki ti jih lahko vlomilci odneso ali vsaj poškodujejo. In kako bo, ako teh stvari ne dobiš nikdar več nazaj in zanje nikjer nikakega nadomestila ali povračila?

Zato ravnaj pač pametneje, če se zoper vlomsko tatvino zavaruješ pri naši domači Vzajemni zavarovalnici v Ljubljani. Za majhno premijo imaš potem polno gotovost, da ti vlomilci in tatovi ne morejo povzročiti znatnejše škode.

Razveljavljene občinske volitve.

Gomilsko.

Upravno sodišče v Celju je izdalo sledečo odločbo:

Zoper občinske volitve, ki so se dne 15. oktobra 1933 vršile v občini Gomilsko, okraj celjski, se je v volivnem imeniku vpisani Cizaj Franc, šofer v Grajski vasi, dne 22. oktobra 1933, torej v odprtem roku osmih dni po dnevu volitev, pritožil na upravno sodišče v Celju.

Upravno sodišče je po par. 50 zakona o občinah v nejavni seji odločilo:

Pritožbi se ugodi in se razveljavijo občinske volitve radi nepravilnega postopanja volivnega odbora s tem, da se morajo po par. 50 odstavek 5 zakona o občinah v mesecu dni od dneva prejema te odločbe vršiti nove volitve.

Zoper to odločbo ni pravnega sredstva.

Razlogi:

Na pritožbo zgoraj imenovanega je upravno sodišče po pregledu pritožbe in vseh volivnih spisov ugotovilo, da so se pri volitvah za občinski odbor zgoraj navedene občine dogodile sledeče bistvene nepravilnosti:

I. Za predsednika volivnega odbora je bil od okrajnega načelstva postavljen Zemljič B., ki ni volivni upravljenec občine Gomilsko. S tem je prekršen predpis par. 6 zakona o občinah, ki izrečno odreja, da se predsedniki volivnih odborov postavijo izmed pismenih volivcev dotične občine.

II. Nadalje trdi pritožitelj, da je bil Muhovic Ivan, predstavnik Rančigajevje liste, že ob devetih nepravilno odstranjen iz volivnega lokala.

Predstavnik Muhovic v svoji izjavi trdi, da je bil odstranjen zaradi sledečega dogodka: Predsednik volivnega odbora je vprašal volivce: »Za katero listo glasujete, za državno ali proti?« Na moje vprašanje, zakaj stavi tako vprašanje, saj sta vendar obe listi od sodišča potrjeni in torej nobena ni protidržavna, in ko sem zahteval, da se to zapiše v zapisnik, sem dobil odgovor, da se naj takoj odstranim iz volivnega lokala, sicer da me odstrani z orožniki. Vzel sem svoje listine in hitel po namestnika Orožima Franca, ki sem ga dobil blizu gasilnega doma. To je bilo že ob devetih dopoldne.

Uradno sestavljeni zapisnik o tem ugotavlja sledeče:

Po ponovnem vmešavanju predstavnika Rančigajevje liste g. Muhovica v volivno poslovanje, zlasti s trditvijo, da je rabil predsednik volivnega odbora v opozorilu na volivce izraze: »državna« in »protidržavna lista«, je odredil volivni odbor, da se imenovanega predstavnika izključi ter mora isti volivni lokal takoj zapustiti.

čene od orožarjev puške in razno drugo orožje. V zahvalo za takoj izplačana naročila je žel stari gospod pikre opazke na račun lahkovernosti, ker se je dal pretentati od pretepaškega Veržejca in še svoje župljane goni na brezmiselno delo. Veržejci niso mogli potegniti nikoogar drugega z vojno nevarnostjo, so pač Šmiklavčane, ki so telebasti rovtarji in hvala Bogu, da samo gledajo Mursko polje!

Nič boljše se ni godilo župniku in Ropošu kakor očaku Noetu. Tudi on je zbiral ter vezal barko in je bril tedanji izprijeni svet norca iz brodograditelja.

Nikakor ne smemo misliti, da bi se bili lotili Šmiklavčani pri tolikem posmihanju od vseh strani z navdušenjem kopanja rovov, nametavanja nasipov, opletanja jarkov s šibjem ter izgrebanjem podzemeljskih shramb za: smodnik, smolo, orožje ter živila. Delali so iz uslužnosti do cenjenega gospoda župnika ter Vide. Revnejši so lepo zaslužili ob pomanjkanju dela na pozno jesen pri hrani in zadostni pijači.

Jarki so se poglobljali krog cerkve, nasipi dvigali. Glavne točke iz zemlje nametanih in zbuntanih utrdb so bile med seboj zvezane s poprečnimi dohod-

nimi grabami. Za nasipom po vsaki strani hriba se je morala umakniti vinska trta prikritim volčjim jamam, katere so nabili z navzgor zaostrenimi koli. Takele naprave so bile za napadalce pri nepazljivosti presneto nevarne. Zvozili so za nasipe velike kupe slame in čebelne panje iz cele župnije.

Ob koncu leta 1703. je priganjal gospod Stariha k delu. Stari veržejski »hauptman« si je bil prišel ogledat obrambne utrdbe. Klel se je na krščeno dušo, da je videl cela krdela Krucev, ki vršijo dobro preračunane priprave za vpad. Tokrat bodo vdrli v Medžimurje in od tam se bodo razpredli po Murskem polju in še dalje. Madžarska je izčrpana, da opustošena vsled neprestanih prask z Avstrijo. Krucevska krdela se nameravajo založiti z vsem potrebnim na račun Slovencev. Starec je napovedoval prebridko istino, katero je poslušnil le Šmiklavž na župnikov pritisk.

(Dalje sledi.)

Širite „Slov. gospodarja“!

in je imel na vesti tri življenja iz pohlepa po denarju. Sarret se je imenoval s pravim italijanskim imenom Sarriani in je izvršil zločine s pomočjo dveh bavarskih Nemk, sester Schmidt, na kateri je hotel pri obravnavi zvaliti vso težo krivde. Sodišče je pa spoznalo advokata kot glavnega krivca in ga obsodilo na obglavljenje. Sarret je tajil do zadnjega krivdo in še pod giljotino je trdil, da je on žrtve pravne pomote. Njegova zadržanja želja je bila obnova procesa, da bi se na ta način obvarovalo njegove otroke sramote, da je končal njih oče pod rabljevo roko.